

ת"ד 1297/07 - יוסף ברנס נגד מדינת ישראל, באמצעות יחידת תביעות תעבורה באר שבע

בית משפט השלום לתעבורה בבאר שבע

ת"ד 1297-07 תביעות תעבורה נגב נ' ברנס
תיק חיצוני: 686/06

בפני	כבוד השופטת איילת גרבי
המבקש	יוסף ברנס
	ע"י ב"כ עוה"ד אלמוג אזולאי
נגד	מדינת ישראל
המשיבה	באמצעות יחידת תביעות תעבורה באר שבע

החלטה

1. זו החלטה בבקשת המבקש להורות על חיוב המשיבה בתשלום פיצויים בגין הגנתו, בהתאם לסעיף 80 לחוק העונשין.

טענות המבקש בבקשתו

2. בבקשתו טוען המבקש כי משזוכה המבקש זיכוי מלא, יש לחייב את המשיבה בהוצאות המשפט.

לטענתו עומד המבקש בכלל התנאים והמשוכות שקבעה הפסיקה, ביחס לזכאותו לקבלת הוצאות משפט.

תנאי הסף באשר לזיכוי של המבקש התקיים בעניינו, שכן המבקש זוכה מכל אשמה, בהתאם להכרעת הדין שניתנה בעניינו.

3. באשר לעילת הזכאות טוען המבקש כי עמד בכל אחד מהתנאים האמורים, האחד כי לא היה יסוד לאשמה והשני, כי התקיימו נסיבות המצדיקות זיכוי של המבקש בפיצויים.

ב"כ המבקש סקר בהרחבה את הפסיקה הרלוונטית ביחס לשני תנאים אלה במסגרת עילות הזכאות, ולטענתו השאלה האם היה יסוד לאשמה אם לאו, נבחנת דרך משקפיו של "תובע סביר" ומתמקדת

בנקודת הזמן של גיבוש ההכרעה באם להגיש כתב אישום.

לטענת המבקש לא היתה בפני התובע תשתית ראיות ראויה ולא ניתן לומר כי היה בידי התביעה הכללית מלכתחילה להוכיח, בוודאות סבירה פרטים מרכזיים באישום.

4. ב"כ המבקש סקר את חומר הראיות המקורי שהיה בידי המשיבה, ופרט בהרחבה את כשלו של הבוחן אשר חקר את תאונת הדרכים.

בנוסף טוען ב"כ המבקש כי על אף הכשלים הרבים בהתנהלות הבוחן, הרי שלאחר שתובע עיין במסמכים שערך הבוחן, לא ביקש כל השלמת חקירה והבוחן נרשם כעד תביעה שבאמצעותו ביקשה המשיבה להוכיח אשמתו של המבקש.

5. באשר לחלוף הזמן בהליך, ציין ב"כ המבקש כי אין כל נפקות לבחינת השאלה האם היה יסוד לאשמה, שכן לשאלה האם המבקש היה זה שנהג ברכב אם לאו, אין כל נפקות ולא נגרם למשיבה נזק ראייתי, שכן בחינת החומר שעמד בפני התובע נבחנת בנקודת הזמן של הכנת כתב האישום אשר נבחן על בסיס ההנחה כי המבקש הוא זה שנהג ברכב.

עוד מציין ב"כ המבקש כי התקיימו נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי מכח סעיף 80 האמור, נוכח העובדה כי גורמי החקירה והתביעה חדלו להתנהלותם, וכי אלה התנהלו ברשלנות תוך יצירת מחדלי חקירה שהיה בהם לפגוע בהגנת הנאשם.

6. באשר לחלוף הזמן טוען ב"כ המבקש, כי חלקו של המבקש בהמשכות ההליכים בתיק זניח לעומת מחדלי המשיבה, שכן לאורך השנים כל תובע אשר טיפל בתיק לא טרח לקרוא את חומר הראיות ולקבל החלטה מושכלת למקרא חומר זה, וממילא המצב הראיתי לא היה משתנה אף אילו היתה מצליחה המשיבה, לצורך העניין, להפריך את טענת המבקש כי לא הוא נהג ברכב.

7. טיבו של הזיכוי בעניין זה הינו זיכוי מוחלט תוך קביעה בהכרעת הדין כי גרסת המשיבה לא הוכחה ולו במעט.

ב"כ המבקש מבקש לחייב את המשיבה בתשלום פיצוי בשיעור 150% מהסכום הקבוע בתקנות, תוך פירוט הסכומים ששילם המבקש בפועל לב"כ.

לבקשת המבקש צורף תצהירו של המבקש המאמת את הסכומים ששילם לב"כ לצורך הוצאות ההגנה.

טענות המשיבה

8. בתגובתו טוען ב"כ המשיבה, כי העובדה שהמבקש זוכה בדין אין בה כדי להעתר לבקשת המבקש באופן מיידי ואוטומטי, לטענת המשיבה על המבקש לעבור משוכות נוספות ושתי עילות סף - העדר יסוד לאשמה ונסיבות אחרות המצדיקות זיכוי בפיצויים.

לטענת המשיבה בהגשת כתב האישום נגד המבקש ישנן די ראיות לכאורה וכן ישנו סיכוי סביר להרשעה ולהוכחת אשמתו של המבקש בעבירות המיוחסות לו, וזאת נוכח חוות דעתו של הבוחן.

עוד טוענת המשיבה כי כל תובע סביר היה מגיע למסקנה כי יש מקום להגיש כתב אישום נגד המבקש.

ב"כ המשיבה סוקר את התנהלות המבקש, ולטענתו שינוי גרסתו באשר לשאלה מי נהג ברכב הביאה להמשכות ההליכים, ואיננו יכול למסור גרסאות שונות ולטעון כי לא היה יסוד סביר להאשימו בעבירות נשוא כתב האישום.

ב"כ המשיבה טוען כי הפסיקה התייחסה גם להתנהלות המבקש בנוסף להתנהלות המשיבה, והתנהלותו החריגה היא אשר גרמה להמשכות ההליכים באופן בלתי סביר, ולא לצורך וכן להתנהלותו בחוסר תום לב ובחוסר הגינות.

ב"כ המשיבה ציטט מהכרעת הדין את סקירת בית המשפט באשר להשתלשלות האירועים עד למתן הכרעת הדין ולטענתו משמדובר במבקש אשר פעל כפי שפעל, הרי שאין הוא זכאי לפיצויים מאוצר המדינה שהרי פעל מחוסר תום לב ומחוסר הגינות ואף נמנע בתום פרשת התביעה למסור את גרסתו במסגרת פרשת ההגנה ונמנע מלהעיד.

לתגובת המשיבה לא צורף תצהיר.

9. הבקשה נקבעה לדין ליום 18.6.15.

בעת הדיון הוסיף ב"כ המבקש את תצהירו של התובע לשעבר עו"ד שי וינר, ממנו עולה כי זה המליץ על סגירת התיק מחוסר ראיות.

10. ב"כ המבקש חזר על טענותיו והדגיש כי על הכרעת הדין אשר קבעה באופן פוזיטיבי כי לא היה יסוד ולא היתה תקומה לכתב האישום מלכתחילה, לא הוגש ערעור.

באשר לחלוף הזמן הוסיף ב"כ המבקש כי לא תפסק לזכותו כל הוצאה שנגרמה לו במסגרת הזמן שחלף ואין לייחס את חלוף הזמן לרעתו של המבקש.

המדינה יכולה היתה לעצור בכל רגע נתון את ההליכים כאשר לא היו ראיות מלכתחילה לכתב האישום, ואף היתה המלצה של אחד התובעים אשר טיפל בתיק לסגירת התיק.

11. ב"כ המשיבה התנגד לבקשה ונוכח צירופו של התצהיר ביקש כי תינתן למאשימה אפשרות לחקור את עורך התצהיר.

נוכח האמור נקבע מועד נוסף לדיון לצורך חקירתו של המצהיר - עו"ד שי וינר.

כיומיים לפני המועד שנקבע לחקירתו של המצהיר, הודיע ב"כ המאשימה כי המאשימה מוותרת על חקירתו של המצהיר וביקשה להשלים טיעוניה.

בנסיבות אלה ניתנה החלטה להשלמת טיעוני הצדדים בכתב והצדדים הגישו כאמור השלמת טיעוניהם בכתב.

12. הצדדים חזרו על טיעוניהם בכתב, וב"כ המבקש הדגיש כי מחומר הראיות בתיק עולה כי הבוחן כפי שהעיד על עצמו, פעל באופן לא מקצועי בעליל, תוך גרימת נזק ראייתי למבקש בכך שלא ערך סקיצה ו/או אסף נתונים ולא בחן כלל את התכנות גרסת המבקש במקורה, ולא בחן את האפשרות כי מי שאשם בתאונה הוא למעשה הנהג המעורב.

לטענת ב"כ המבקש בנקודת הזמן הרלוונטית, לפני הכנת כתב האישום קרי ביום 28.5.07, מצב הראיות בתיק או העדרן, היה ידוע היטב לכלל התובעים וטענתו המאוחרת של המבקש כי לא נהג ברכב לא היתה אמורה להוציא מאיזון את המשיבה, כלשונו, אשר נכנסה לסחרור בן שנים.

עוד טוען ב"כ המבקש כי אף אם בחלוף השנים היתה המשיבה מצליחה להפריך את טענת המבקש כי לא נהג ולהוכיח כי אכן נהג, הרי שממילא המצב הראייתי שהיה בידי המשיבה ערב הכנת כתב האישום, היה נותר בעינו. שאלת זהותו של הנהג ברכב כלל איננה רלוונטית אלא שאלת האחריות לתאונה.

13. ב"כ המבקש שב והתייחס לתצהירו של עו"ד וינר, אשר בחן את התיק והמליץ על סגירת מחוסר ראיות והמלצתו לא התקבלה. משלא נחקר עו"ד וינר, הרי שהמשיבה מושתקת מלטעון כלפי האמור בתצהיר.

ב"כ המבקש ציין בסיום טיעונו כי הוא מודע לחלקו, גם אם זניח, בהמשכות ההליכים ולכן לא יעמוד על פיצוי בגין שנים אלו, אך יבקש להביא עובדה זו בחשבון לחישוב הנזק המבוקש על ידו.

14. ב"כ המשיבה חזר על טיעונו והדגיש כי על אף המלצת אחד התובעים לסגירת התיק, הרי שההחלטה הסופית נתונה בידי ראש לשכת התביעות בלבד, וחזר על טענתו כי זיכוי מוחלט איננו התנאי היחיד לחיוב בהוצאות, ולפיכך דין הבקשה להדחות.

דין והכרעה

15. פסיקת פיצוי לפי סעיף 80 לחוק העונשין יכול שתעשה לפי שתי עילות: האם היה "סיכוי סביר להרשעה" עת הוגש כתב האישום או "נסיבת אחרות המצדיקות זאת".

הבסיס הנורמטיבי לחיוב בפיצויים הינו סעיף 80 לחוק העונשין, הקובע כדלקמן:

"(א) משפט שנפתח שלא דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה או בשל אישום שבוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 בסכום שייראה לבי המשפט; במשפט שמתנהל קובל רשאי בית המשפט להטיל על הקובל תשלום כאמור."

16. פסיקת בית המשפט העליון דנה בהרחבה בעילות השונות המקימות חיוב בפיצוי מכח סעיף 80 האמור.

בע"פ 303/02 דרויש חמדאן נ. מ"י קבע בית המשפט העליון את הכללים המנחים לעניין תחולת הוראת סעיף 80 לחוק העונשין.

17. הקביעות העיקריות הינן כי על מנת שתקום זכאות לפיצויים מכח סעיף 80 לחוק העונשין, נדרש נאשם לחלוף על פני שלוש משוכות: הראשונה - תנאי הסף; השנייה - עילות הזכאות והשלישית - שיקול דעתו של בית המשפט.

תנאי הסף הראשון הינו כאמור זיכוי של הנאשם או לחילופין ביטולו של כתב האישום.

18. זיכוי הנאשם או ביטול אישום בשל חזרת התביעה מאישום שבאה לאחר מתן תשובת הנאשם, וכן זיכוי מטעמים אחרים, למשל על פי הראיות שבאו במשפט - כל אחד מאלה לבדו די בו כדי לשמש תנאי סף לתחולתו של סעיף 80(א) לחוק העונשין.

בענייננו אין ספק כי הנאשם זוכה מכל אשמה בדין, זיכוי מוחלט ומלא, כמפורט בהכרעת הדין מיום 18.9.14.

המשוכה השנייה - שתי עילות הזכאות.

19. משוכה שנייה שעל מבקש לעבור היא הוכחת קיומה של אחת משתי עילות הזכאות המנויות בסעיף 80(א) לחוק העונשין: עילת היעדר יסוד לאשמה ועילת הנסיבות המצדיקות האחרות.

עילות הזכאות - ובייחוד עילת הנסיבות המצדיקות - גמישות הן, ולפיכך ראה בית המשפט העליון צורך להתהוות בפסיקתו אמות מידה מנחות להפעלתן (עניין **חמדאן** לעיל)..

עילת העדר יסוד לאשמה.

20. עילת היעדר יסוד לאשמה, כפי שנקבעה בעניין **חמדאן** שהוזכר לעיל, מצריכה שחזור תשתית הראיות כפי שהייתה עובר להגשת כתב האישום. אין להסתפק בבחינת הראיות שהיו אז בפועל בידי התביעה, כי אם יש להוסיף ולבחון גם את הראיות בכוח, לאמור הראיות שהיו צריכות להיות באופן סביר בידי התביעה.

כלומר עילה זו עשויה לקום גם במקרים שבהם על פי הראיות שהיו בידי התביעה עובר להגשת כתב האישום, היה יסוד לאשמה, אלא שהתשתית הראייתית באותה עת הייתה חסרה בשל התרשלות המדינה, אלמלא התרשלה היתה המדינה מודעת מבעוד מועד לכך שאין יסוד לאשמה, המבחן שלאורו נבחנת התשתית הראייתית הוא מבחן הסבירות.

21. בע"פ 7826/96 **רייש נ. מ"י** קבע כב' השופט גולדברג, כי עילה זו טומנת בחובה פן של "אשם" מצד התביעה בהגשת כתב האישום. עילה זו להבדיל מהעילה השניה שתדון בהמשך, הינה מניעתית והיא באה להבטיח מראש כי לא תגרם לנאשם פגיעה שאינה חיונית.

22. בע"פ 4466/98 **דבש נ. מ"י** קבע בית השפט כי מקום שהתביעה נהגה בסבירות ובזהירות ראויה, לא יקבע כי לא היה יסוד לאשמה, גם אם בערבו של יום יצא נאשם זכאי בדינו.

במקרה של זיכוי מתעורר לחיים עיקרון ההשבה לקדמותו על שלוחותיו ותובע כי יעשה והמצב יושב לקדמותו. עיקרון ההשבה לקדמותו הוא הטעם העיקרי שהביא ללידת זכותו של נאשם זכאי כלפי המדינה. כך הוא אף ביתר שאת לאחר חקיקת חוקי היסוד, אשר זיכו מקצת זכויות האדם במעמד בכורה של זכויות יסוד, ואשר הדין אשר קדם להם יפורש ברוחם, לרבות הוראת סעיף 80 לחוק העונשין (**שם, בעמוד 100**).

טעם נוסף המצדיק חיובה של המדינה לשפות אדם שיצא זכאי בדינו או לפצותו, הוא הצורך לפקח על שיקול דעתה של התביעה הכללית.

בע"פ 1042/13 **עובדיה קקון נ. מ"י** הפנה בית המשפט העליון לעניין שנדון בע"פ 5097/10 **גל אשר בוגנים נ. מ"י** באשר לטיבן של שתי העילות האמורות. בית המשפט העליון חזר על ההלכה הפסוקה כי הערכת התשתית העובדתית הלכאורית תעשה מנקודת המבט של "סיכוי סביר להרשעה", והדגש בעניין זה מושם על שיקול דעת המאשימה ולא על מחדלי החקירה המשטרית ואופן תיעודה של חקירה זו.

הבחינה היא בחינת אופן שיקול הדעת על ידי המאשימה להבדיל מהתנהלות המשטרה. יחד עם זאת, קבע בית המשפט העליון בעניין **קקון**, דברים אלה:

"אין באמור כדי לגרוע מחובתה של המאשימה להקדיש את מירב המאמצים כדי לאתר ליקויים ומחדלים בחקירה המשטרית ובתיעודה, בטרם הגשת כתב האישום. על המאשימה מוטלת החובה, מכח חובת ההגינות המוגברת החלה עליה בהיותה נאמן הציבור, להיזהר מפני הגשת כתב אישום על יסוד חקירה משטרית שנפלו בה מחדלים ואשר מתועדת באופן חלקי, שכן זו עלולה לגרום לנאשם עיוות דין. האינטרס הציבורי אינו עולה בקנה אחד עם הגשת כתבי אישום על יסוד תשתית ראייתית לכאורית שנובשה באמצעות חקירה משטרית חלקית וחסרה או חקירה משטרית שנפלו בה פגמים אף אם לא בזדון חלילה." (שם בעמוד 7).

בע"פ 5097/10 **גל אשר בוגנים נ. מ"י** כב' השופט מלצר חזר על ההלכות המנחות בעניין זה והדגיש כי על מנת להכנס לקטגוריה של העילה הראשונה המצדיקה פיצוי והחזר הוצאות, יש צורך להוכיח כי כתב האישום הוגש מבלי שהיה לו בסיס כלשהו, או שהיסוד לאשמה היה רעוע ביותר. מדובר בסיטואציות חריגות של זדון, חוסר תום לב, רשלנות חמורה ביותר או אי סבירות מהותית ובולטת:

"המבחן הנדרש לקיומה של העילה הראשונה... הוא מבחן "התובע הסביר" ו"הסיכוי הסביר להרשעה". "בהתאם לאמת מידה זו יש לבחון באופן אובייקטיבי האם לנוכח התשתית הראייתית שהייתה מנוחת בפני התביעה, היה תובע סביר וזהיר מגיע למסקנה שיש מקום להגשת כתב אישום." (שם בעמוד 12)

בית המשפט יתחשב בהקשר לקיומה של העילה האמורה גם באופן זיכוי של המבקש במשפט, ולשלב בו זוכה.

23. בב"ש 768/08 **יוסי בן מאיר הרוש נ. מדינת ישראל**, (מחוזי נצרת) הפנה בית המשפט לע"פ 1524/93 **מכאלשוילי נ. מ"י** ולדברי כב' השופט בר, ולפיהם על בית המשפט לבדוק את שיקול דעתה של התביעה עובר להגשת כתב אישום נגד אותו נאשם, ורק אם ימצא שמלכתחילה לא היה מקום להעמיד את הנאשם לדין, או מפני שהעובדות הנטענות אינן מהוות עבירה משפטית, או מפני שהיה ברור מראש שחומר הראיות שבידי התביעה לא יספיק להגשת הרשעה בפלילים, יהיה מקום לפסוק הוצאות לנאשם.

מן הכלל אל הפרט.

24. הנאשם בעניינו כאמור זוכה במסגרת הכרעת הדין מיום 18.9.14.

העבירות אשר יוחסו לנאשם הינן גרימת תאונת דרכים, אי ציות לתמרור ונהיגה בקלות ראש.

25. בהתאם לאמור בכתב האישום, הנאשם התקרב עם רכבו לצומת, לא נתן תשומת לב מספקת לדרך, נכנס לצומת מבלי שנתן זכות קדימה לרכב המעורב וכתוצאה מכך שני כלי הרכב נזקו והנהג המעורב נחבל חבלות קלות.

אני סבורה כי בעניינו התקיימה עילת הזכאות הראשונה בדבר "העדר יסוד לאשמה".

בהכרעת הדין המפורטת נבחן דו"ח הבוחן אשר סומן ת/1, כאשר כלל הראיות על יסודן הוגש כתב האישום הינו דו"ח הבוחן ועדותו של הנהג המעורב.

26. בהכרעת הדין נקבע כי בדו"ח הבוחן אשר אמור להוות בסיס משמעותי לאשמתו של הנאשם, נתונים רבים הרלוונטיים באופן מהותי לקביעת האחריות לתאונה, כלל לא צוינו בדו"ח.

כך, לא צוינו תנאי מזג האוויר והראות בשעת המקרה, הדרך ומצבה, שדה הראיה של המעורבים לא סומן, פרטים על הנזקים שנתגלו בעת המבחן לכלי הרכב לא נבדקו, לא צוינו נזקים עקיפים מהתאונה, לא צוינו נזקים ברכוש כולל בעלי חיים ואחרים המעורבים בתאונה, לא בוצע מבחן, לא צוינו הממצאים ומשמעותם כגון כתמי דם, שברי זכוכית ופיזור חול, לא צוינו סימני בלימה, חיכוכי צמיגים, מסקנות וקביעת מהירות, ובאשר לתכנית הרמזורים, לא צוין דבר.

מסקנות הבוחן בוססו ברובן המכריע על עדותו של הנהג המעורב, כאשר כלל הפרטים הרלוונטיים, אשר אמורים להיות מצויינים בדו"ח הבוחן לא נבדקו או נבחנו על ידי הבוחן.

27. הבוחן בעצמו אישר בחקירתו כי כלל לא יצא בעצמו למקום התאונה וכלל החומר שנאסף על ידי הסייר, נמסר לו כ-40 דקות לאחר התאונה, וזאת על אף שאירוע התאונה דווח למשטרת ישראל.

הממצאים שנאספו, לא נאספו על ידי הבוחן, שכן זה לא הגיע למקום התאונה ביום התאונה, וזאת בניגוד למצוין בפרק המסקנות בדו"ח הבוחן כי הממצאים נאספו ביום 26.10.06 כאשר הדו"ח נערך רק ביום 2.1.07.

הבוחן בעצמו אישר כי קיבל את הממצאים באמצעות דיווח מהשוטר בשטח.

28. יתרה מכך, הבוחן אישר בחקירתו הנגדית כי אילו היה מגיע בעצמו לזירת התאונה היה מבצע מספר פעולות חשובות שלא בוצעו כלל, ובין היתר עריכת סקיצה, דבר שלא נעשה, צילומים של הזירה ושל כלי הרכב המעורבים, איתור מקום האימפקט מדידות בכלי הרכב המעורבים ביחס לנקודת האימפקט, בדיקת כלי הרכב והנזקים, בדיקת הצומת, בדיקה מדוייקת של שדה הראיה, איתור סימני דחיפה או בלימה והתאמת נזקים.

פעולות אלה בכללותן לא נעשו כלל.

29. הבוחן אף אישר כי לצורך הקביעה האם התאונה היתה בלתי נמנעת, היה עליו לבחון את כלל הפרמטרים האמורים החסרים בתיק, ואילו היה כבוחן תנועה מגיע למסקנה כי התאונה היתה בלתי נמנעת, הרי שהיה ממליץ על סגירת התיק.

30. הבוחן בחקירתו הנגדית טען כי איננו יכול לאשר את הנתונים שהוצגו לפניו על ידי ב"כ הנאשם המבססים את טענת הנאשם כי כאשר נכנס לצומת, הנהג המעורב כלל לא היה בתחום שדה ראייתו, שכן הוא בעצמו לא ערך את המדידות הרלוונטיות.

הבוחן אף אישר כי לא בחן ולא בדק את גרסת הנאשם, ולא שאל אותו באשר למהירות נהיגתו של הנהג המעורב, שכן במהירות אשר בה לטענתו נהג, לא יכול היה לגרום לכך כי רכבו של הנאשם שהינו רכב משא אחד, ימצא בסופו של יום הפוך על צידו.

31. הבוחן גם לא ידע להשיב מדוע צילם את זירת התאונה רק כחודשיים לאחר התאונה, כמו כן אישר הבוחן כי לא בדק את טענת הנאשם בדבר הפרעה לשדה הראיה על ידי משאית שחנתה בזמן התאונה. הבוחן אישר כי אמור להמצא בחומר הראיות זכרון דברים המאשר כי הנהגים המעורבים בתאונה הצביעו על מקום התאונה, ואולם זכרון דברים זה אינו קיים בחומר הראיות.

כמו כן אישר הבוחן כי אין תיעוד לרוחב הכביש בו ארעה התאונה.

32. בהכרעת הדין נקבע כי דו"ח הבוחן לקוני, חסר נתונים מהותיים ורלוונטיים, וקביעתו בדבר אשמתו של הנאשם איננה מבוססת ולו על נתון אובייקטיבי אחד או על ממצאים אשר אמורים היו להבחן בזירת התאונה, הגם שהממצאים המעטים על יסודם הוגש כתב האישום, נערכו על ידי סייר אשר לא היה אחד מעדי המאשימה, ולא על ידי הבוחן בעצמו.

בהכרעת הדין ציין בית המשפט את חשיבות עבודתו של בוחן התנועה בכל הנוגע לקביעת ממצאים ומסקנות בזירות בתאונות דרכים ואת חשיבותה של זירת התאונה ככלי עבודתו של הבוחן, כאשר לחוות דעתו של הבוחן משמעות מכרעת, להבדיל מהערכתו של הדייט וזאת נוכח מומחיותו בתחום חקר תאונות דרכים.

33. בסעיף 20 להכרעת הדין נקבע כי אופן התנהלות המאשימה, בזניחת זירת התאונה ואי ביצוע בדיקות חיוניות ואלמנטריות בידי בוחן התנועה, פגעה אנושות בזכותו הבסיסית של הנאשם להתגונן, " **ולעניין זה יצוין כי חלוף הזמן מאז התאונה כלל אינו משמעותי, שכן כאמור "בזמן אמת" לא נבחנה ונבדקה הזירה.**"

34. גם באשר לעדותו של הנהג המעורב, נקבע כי זו רצופה סתירות וחוסר היגיון מוחלט הן לעניין מהירות נסיעתו והן לעניין המצב בו נמצא רכבו של הנאשם לאחר התאונה, כמו גם הדלת ממנה יצאה הנוסעת שלצידו של הנאשם, וכן לעניין שדה הראיה שלו ושדה הראיה של הנאשם.

זהו החומר אשר עמד לפני התובע עת הוגש כתב האישום ועל יסוד נתונים אלו הוכן והוגש כתב האישום.

35. יצוין כי על אף המחדלים החמורים ביותר והחסר הבולט והמהותי בדו"ח הבוחן, לא התבקשה כל השלמת חקירה על ידי התובע הרלוונטי או על ידי כל גורם אחר בלשכת התביעות, ולפיכך ניתן לומר כי בהתאם למבחן "התובע הסביר" ו"הסיכוי הסביר להרשעה", הרי שבאופן אובייקטיבי נוכח התשתית הראייתית האמורה, אשר היתה מונחת בפני התביעה, שומה על תובע סביר וזהיר להגיע למסקנה, כי לא היה מקום להגשת כתב אישום נגד הנאשם.

כתב האישום הוגש מבלי שהיה לו בסיס כלשהו ולכל הפחות היסוד לאשמה היה רעוע ביותר, כאשר מדובר בסיטואציה של אי סבירות מהותית בולטת, ואף רשלנות חמורה ביותר.

36. אופן הפעלת שיקול דעתה של המאשימה (אף באבחנה מהתנהלותה החסרה והרשלנית של המשטרה בתיעוד האירוע), קרי של תובע סביר, לקה בחסר העולה כדי רשלנות, כאשר הסיכוי הסביר להרשעה במועד הכנת כתב האישום והגשתו, היה לכל הפחות רעוע, וזאת בלשון המעטה.

בסיום הכרעת הדין קבע בית המשפט כי לא עלה בידי המאשימה להוכיח את יסודות העבירות המיוחסות לנאשם, ואת אשמתו בתאונה.

37. בתגובת המשיבה לבקשה מפרט ב"כ המשיבה באריכות את חלקו לכאורה של המבקש בהמשכות ההליכים כאשר שינה את גרסתו באשר לזהות הנהג ברכב.

דא עקא כי שאלה זו של המשכות ההליכים תידון אמנם בהמשך, יחד עם זאת יובהר כבר כעת כי שאלה זו איננה רלוונטית לענייננו בוודאי לא בקשר עם עילה זו, באשר האישום הינו בגין האחריות לתאונה, ולא בשאלת זהות הנהג, כאשר במשך השנים הרבות בהן נוהל ההליך לא שינתה המשיבה דבר בהתנהלותה בכל הנוגע לשאלת הראיות אשר בידה, לעניין האחריות לתאונה.

שאלת זהותו של הנהג ברכב לא גרעה מהשאלה העיקרית שעמדה לדין, והיא שאלת האחריות לתאונה.

38. שינוי גרסתו של המבקש באשר לזהות הנהג ברכב אמנם הביאה להמשכות מסוימת בהליכים, יחד עם

זאת ואף על פי כן בשום שלב לפני הגשת כתב האישום, מאז ולאחר מכן, לא טרחה המשיבה לבחון את התשתית הראייתית אשר בידה בכל הנוגע לשאלת בירור אשמתו של הנהג ברכב - יהא זה המבקש או הנוסעת לצידו.

במובן זה טיעוניה של המשיבה כלל אינם רלוונטים, בוודאי לא ביחס לעילה זו.

39. **לחיזוק קביעות אלה יש להוסיף את תצהירו של אחד התובעים אשר טיפל בתיק, אמנם לאחר הגשת כתב האישום - עו"ד שי וינר, אשר הוגש במסגרת השלמת טיעונו של ב"כ המבקש.**

עו"ד שי וינר כאמור, לא נחקר אודות התצהיר שמסר, ובנסיבות אלה האמור בתצהירו מוחזק כעובדה שאיננה מוכחשת על ידי המשיבה.

בתצהירו מציין עו"ד וינר, כי הוכנה על ידו המלצה לסגירת התיק מחוסר ראיות הנדרשות להוכחת אשמה בהליך פלילי, וזאת לאחר שנפגש עם ב"כ דאז של הנאשם.

המלצתו זו שנערכה בכתב ידו צורפה לתיק החקירה תוך הפנייתה לראש לשכת התביעות ובהתאם לנוהל המקובל, כאמור סופו של יום המלצה זו לא התקבלה וההליך נוהל עד תומו, כאשר בסיומו זוכה הנאשם מהאשמה המיוחסת לו.

נוכח האמור אני סבורה כי זכאותו של המבקש לפיצוי מבוססת היטב על יסוד עילה זו.

עילת הזכאות השניה - נסיבות אחרות המצדיקות.

40. למען הסר ספק תבחן זכאות המבקש גם על פי העילה הנוספת.

בעניין **חמדאן** לעיל נבחנה גם עילת הזכאות הנוספת וביחס אליה נקבע כי עילת הנסיבות המצדיקות אמנם רחבה, אך ניתן למקדה ולקבוע כי היא מתפרסת בעיקר על שתי קבוצות של נסיבות: קבוצה ראשונה נוגעת להליך המשפטי, ובגדרה מונח הדגש על אופן התנהגותם של התביעה ושל יתר הגורמים המעורבים בהליך, במהלך המשפט, וכן לעניינים נוספים הקשורים בהליך.

שיקול נוסף הקשור בהליך הוא תוצאתו.

האופן שבו בא ההליך לסיומו והנסיבות לזיכויו של הנאשם עשויים להיות בעלי נפקות לצורך קביעת "מוצדקות" השיפוי והפיצוי.

קבוצה שנייה עניינה בנסיבות אינדיווידואליות של הנאשם. כך, תיתכן נפקות לסבל חריג ולעינוי דין חמור שבאו

על הנאשם בעטיו של ההליך המשפטי ולהתמשכות בלתי סבירה של המשפט.

הענקת הפיצויים בגין נסיבות אלה יש בה מידה של חמלה וחסד.

מקום שבו נתקיים אחד מתנאי הסף, וכן התקיימה עילת זכאות רשאי בית המשפט לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם את הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו.

41. בעניין **רייש** הוסיף בית המשפט כי נסיבות אחרות הן בין היתר, האם החקירה נפתחה והאישום הוגש בתום לב, האם החקירה נוהלה באופן ראוי, כגון האם נבדקה טענת אליבי של הנאשם והאם נערכה חקירה לעדים שנדרש לחקור אותם, האם התביעה נוהלה באופן שיכביד על הנאשם ללא הצדקה, האם המשפט התנהל יתר על המידה ללא הצדקה, האם בית המשפט זיכה את הנאשם מחמת הספק בשל העדר ראיות מספיקות או בשל פגם דיוני בעת המשפט, או שבית המשפט פסק בצורה פסקנית כי הנאשם לא ביצע את העבירה.

רשימת שיקולים אלה אינה סגורה ואינה מחייבת.

עוד ציין בית המשפט בעניין **רייש** לעיל, כי סעיף 80 לחוק העונשין אינו פוגע בכל זכות, לא בזכות שלפי חוק יסוד כבוד האדם וחירותו, ואף לא בזכות אחרת. **להפך, סעיף זה מקנה זכות חדשה, שלא היתה קיימת קודם לכן.**

42. התכלית המיוחדת של חוק העונשין, כפי שעולה בבירור מלשון הסעיף היא לפצות נאשם שזוכה בדין. תכלית זאת עולה בקנה אחד מהתכלית הכללית של חוק האדם וחירותו והיא התכלית המשותפת לכל החוקים, הכוללת את ההגנה על זכויות האדם.

התכלית הכללית כוללת גם את ההגנה על שלום הציבור, לרבות העמדה לדין פלילי של חשודים בביצוע עבירות על יסוד ראיות לכאורה, את ההליך התקין וההוגן של המשפט וגם את החלוקה הראויה של משאבים בין צרכים מרובים.

עניינה של עילה זו הינו בפגיעה שרק בדיעבד נתברר כי חרגה מהנדרש. (להבדיל מהעילה הראשונה הנבחנת מראש).

43. בעניין **בוגנים**, הרחיב כב' השופט מלצר לעניין עילה זו וקבע כי במסגרתה, בית המשפט אמור להפעיל את סמכותו בגישה מרחיבה, במיוחד בשים לב לזכויות הבסיס החוקתיות המעוגנות אצלנו כיום בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

44. הנסיבות הנשקלות במסגרת עילה זו הן גמישות וכוללות בין השאר: נסיבות הנוגעות להליך המשפטי

עצמו, לטיב זיכוי של המבקש ולנסיבותיו האישיות של המבקש שזוכה.

עילת - עוללות זו מאפשרת לבית המשפט לשקול גם שיקולים של צדק, אף מקום בו היה מלכתחילה יסוד לאשמה.

45. ראוי לציין בעניין זה כי כתב האישום הוגש בשנת 2009 בגין אירוע תאונת דרכים ללא חבלות של ממש אשר ארע בשנת 2006 והכרעת הדין ניתנה בשנת 2014. מטעם זה לבדו ראוי היה כי המאשימה תבחן מידי פרק זמן במשך תקופה כה ארוכה, את טיב ראיותיה לצורך סגירת התיק ולכל הפחות לצורך השגתו של הסדר מקל.

במובן זה המשכיות ההליכים (אף שכאמור חלק מפרק זמן זה ניתן לייחס גם למבקש, ללא קשר לעניין המשפטי הנדון במסגרת בקשה זו, מהווה אף היא שיקול של צדק בבחינת עיניו הדין שנגרם לנאשם.

כב' השופט מלצר ממשיך וקובע כי שיקול זה של צדק, מדגיש את העובדה כי פסיקת פיצוי והחזר הוצאות מהווה, במקרים הראויים, גם מעין אמצעי לפיקוח ולבקרה על התביעה ויש בה כדי לשפר ולאזן את מעמדו של היחיד כלפי המדינה, ובהמשך מדגיש בית המשפט כי חייו של אדם אינם עוד כשהיו קודם ההליך הפלילי, ולעיתים לא יחזרו להיות כשהיו גם לאחר זיכוי בדין, במיוחד כאשר מדובר באדם מן הישוב.

46. מושג המפתח לעניין העילה השניה, הוא לפיכך "העוול" שנגרם למבקש שזוכה בהסתכלות כוללת, ולכן אין מקום לקבוע באופן אפריורי כי רק שלילה של רישיון, או של זכות מוקנית כלשהי - עקב ההליכים הפליליים מהווה "נסיבות אחרות" מעבר לנזקים הטבועים בעצם קיומו של הליך פלילי.

המבחן הוא "מבחן מאזן של צדק" וגם התוצאה הנובעת ממבחן זה, צריכה להיות גמישה ומאוזנת יותר.

47. בעניינו הועמד המבקש לדין, וכתב האישום הוגש נגדו שלא על יסוד חקירה מדוקדקת של גורמי החקירה, ולא על יסוד בחינה משפטית ראויה וסבירה של גורמי התביעה בטרם הוגש כתב האישום.

התנהלות גורמי החקירה והמשטרה היתה רצופה מחדלי חקירה, תוך עריכת דו"ח בוחן לקוי וחסר ביותר, תוך התעלמות מבחינה יסודית של גרסת הנאשם ובחינה באמצעים אובייקטיביים על יסוד הנתונים בזירת התאונה, את גרסת הנהג המעורב, וכל זאת בטרם הוכן כתב אישום, ואף **מספר שנים לאחר הגשת כתב האישום, ואף לאחר שבתיק היתה המלצת סגירתו של התיק שניתנה על ידי אחד התובעים אשר טיפל בתיק בשעתו.**

כאמור בסופו של יום זוכה הנאשם תוך קביעה כי לא עלה בידי המאשימה להוכיח את אשמתו ולו במעט.

48. שיקולים נוספים אשר בית המשפט אשר רשאי לשיקול כמפורט בעניין **חמדאן**, הם שיקולים כללים של מדיניות משפטית שאינם מיוחדים למקרהו של הנאשם, כגון שיקולים חוקתיים תקציביים ומוסדיים או השיקול שלא לרפות את ידי התביעה מלבחון מחדש את המשך ניהולו של ההליך הפלילי:

"... אך עיקר הוא בשתי המשוכות הראשונות, ומקום שבו עלה בידי נאשם לחלוק מעליהן, ימעט בית המשפט בשלילת פיצוי בגין שיקולים כלליים כגון אלה" (שם בעמוד 559).

49. המשיבה בעניינו כאמור לאורך שנים לא טרחה לבחון את טיב הראיות שבידה ולבקר באופן אובייקטיבי את התנהלות גורמי החקירה, גם בשלבים שלאחר הגשת כתב האישום ובעת שמיעת הראיות ואף לאחר מכן, ועמדה על כך כי גם בנסיבות המפורטות ינוהל ההליך עד תום ועד למתן הכרעת הדין.

50. אין ספק כי גם למבקש חלק בהמשכות ההליכים, יחד עם זאת אינני סבורה כי התנהלות זו של המבקש מקורה בחוסר תום לב או בזדון, לפחות אלה לא הוכחו או נטענו במסגרת הכרעת הדין, כאשר יוזכר, לא הוגש עליה ערעור.

יתרה מכך ובהתאם לא נתבעו על ידי המבקש הוצאות רבות בגין הליכים שנקט הוא לצורך הוכחת טענתו כי לא נהג ברכב.

על אף האמור אני סבורה כי חלקה של המאשימה ושל גורמי החקירה בניהול התיק עולים לאין ערוך, מחלקו של המבקש, בשים לב לעובדה כי היא זו האמונה על הגשת כתבי האישום וניהול תקין של ההליך בפני בית המשפט.

נכח האמור לעיל, אני סבורה כי זכאות המבקש מבוססת גם על יסוד עילה זו.

51. לסיום, בחות דעת המרכז לישומי משפט עברי, במכללה האקדמית נתניה, נדונו גם מקורות במשפט העברי לעניין אחריות המדינה לפצות נאשם מכח סעיף 80 לחוק העונשין. בחוות הדעת שניתנה מאת ד"ר יובל סיני, מצוין כי מקור נוסף במשפט העברי להענקת פיצוי עקב הליך משפטי יכולה לשמש הדוקטרינה במשפט העברי, לפיה כאשר מדובר בגוף ציבורי, מוטלות עליו חובות מעבר ליחסים בין פרטים, וזאת על פי עקרונות **"ועשית הישר והטוב"** ו**"לפנים משורת הדין"** וכן **"אין ציבור עני"**.

גם מכאן, ניתן ללמוד על חובתם של לשכת התביעות וגורמי החקירה כגוף ציבורי לפעול בהגינות ובאחריות כלפי הציבור הרלוונטי, במיוחד נוכח ההבדל המהותי במאזן הכוחות בין המדינה כמאשימה ובין האזרח כנאשם.

52. מכח סעיף 80 לחוק העונשין, נקבעו תקנות סדר הדין (פיצויים בשל מעצר או מאסר), התשמ"ב - 1982. (להלן: "התקנות")

ב"כ המבקש פרט בבקשתו את הוצאות הגנתו תוך צירוף אסמכתאות לסכומים ששולמו בידי המבקש בגין הוצאות אלה.

המבקש צרף לבקשתו אסמכתאות - קבלות וחשבוניות בגין תשלום של ₪ 18,645 לב"כ - עו"ד אלמוג אזולאי ו- 5,000 ₪ נוספים לעו"ד פוריאן.

בהתאם לקבלות אלה ולפי הוראת תקנה 9(א) לתקנות, יעמוד סכום הפיצוי בעד הוצאות משפט בפועל, על סך של ₪ 23,645 אשר ישולמו לידי הנאשם, באמצעות ב"כ.

53. המזכירות תשלח ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, ג' תשרי תשע"ו, 16 ספטמבר 2015, בהעדר הצדדים.